

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВАХ – ЧЛЕНАХ ЄС

У статті розглянуто особливості законодавчого забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності в державах – членах ЄС. Зосереджено також увагу на національних стратегічних програмах у сфері науки та інноваційних технологій, проаналізовано їх завдання, пріоритетні напрями діяльності та інструменти для їх втілення, розглянуто специфіку фінансування програм інноваційного розвитку й оцінено можливості, які надають такі програми. Підкреслено необхідність критичного осмислення досвіду країн ЄС для інноваційного розвитку науки й технологій в Україні.

Ключові слова: науково-технічна та інноваційна діяльність, інновації, держава – член ЄС, національна стратегічна програма, законодавство ЄС.

Актуальність теми публікації. Політика ЄС і, зокрема, держав-членів у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності зумовлюється загальносвітовими тенденціями розвитку науки й інноваційних технологій. В останні десятиліття відбулися значні зміни щодо законодавчого регулювання інноваційної політики в країнах ЄС у рамках національних правових систем, спрямовані на розвиток інновацій, що включають забезпечення взаємозв'язку щодо всього циклу створення та реалізації інноваційного продукту. Перехід розвинутих держав до інформаційного суспільства потребує чіткого законодавчого регулювання у науково-технічній та інноваційній сферах, яке забезпечувало б максимальну відповідність технологічного прогресу назрілим суспільним потребам і водночас стимулювало б подальший творчий пошук інноваційних підходів та механізмів їх соціалізації, втілення в повсякденну практику.

В Україні ще з 2004 р. був закріплений курс [1] на євроінтеграцію та створення високорозвинутої держави з конкурентоспроможною економікою. 27 червня 2014 р., підтверджуючи свій європейський вибір, бажаючи просувати процес реформ та адаптацію національного законодавства до законодавства ЄС, Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС [2], а 12 січня 2015 р. Президент України підписав Указ «Про Стратегію сталого розвитку “Україна-2020”», де головною метою було визначено досягнення європейських стандартів життя та гідного місця України у світі. Отже, доцільним буде використання досвіду країн – членів ЄС у формуванні національного законодавства з науково-технічної та інноваційної діяльності й оптимізації політики нашої держави у цій сфері.

Стан дослідження теми. Питання інноваційної політики ЄС і, зокрема, особливості законодавства в різних країнах ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах і вплив законодавства ЄС на розвиток національного права у державах-членах останнім часом є предметом дослідження багатьох вчених-юристів, зокрема, цим питанням займалися Ю. Капіца, Д. Задихайло, Ю. Атаманова, С. Береславський, Г. Андрощук, Р. Еннан, Б. Малицький, І. Сільченко, К. Шахбазян та ін.

Метою публікації є аналіз законодавчих актів держав – членів ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах для використання цього досвіду при розробці і запровадженні відповідного вітчизняного законодавства з урахуванням сучасних економічних та геополітичних викликів.

Виклад основного матеріалу. У формуванні національної інноваційної політики країн ЄС визначальними є норми спільної політики ЄС, пов'язані з макроекономічним регулюванням, а також заходи підтримки науково-технічної та інноваційної сфер через рамкові програми досліджень, що закріплюють базові умови сприяння інноваціям. Зазначені програми розробляються Європейською комісією з подальшим розглядом та затвердженням їх Радою і Парламентом ЄС у формі законодавчих рішень ЄС [3].

Одним з основних документів на національному рівні, що розробляє кожна держава ЄС з інноваційної діяльності, є Національна стратегічна програма, в якій країна повинна визначити пріоритетні напрями діяльності в науково-дослідній та інноваційній сферах та інструменти для їх втілення. Окрім цього програма містить також свій підхід до фінансування наукової та науково-технічної діяльності, а також до розгортання діяльності структурних фондів ЄС, які

фінансують програми інноваційного розвитку, на визначений фінансовий період.

Зазначена стратегічна програма розробляється на підставі рамкових програм ЄС та Стратегічних керівних принципів Спільнот (СКП), які встановлюють загальні пріоритети на рівні ЄС. Таким чином, ухвалення національних актів з визначеного питання в країнах – членах ЄС має бути узгоджено з діями загальноєвропейського виміру.

СКП встановлюють рамкові умови для всіх можливих дій із використанням коштів фондів. Витрати коштів, виділених за рахунок структурних фондів і фондів фінансової підтримки ЄС, повинні фінансуватися спільно з національними фондами (у середньому – не менше 50%). Крім того, вони часто відіграють важливу роль каталізатора із залучення та/або координації додаткових коштів.

Національні стратегічні програми, як правило, приймаються урядом і слугують основою для розгортання допомоги з боку структурних фондів ЄС.

Між старими і новими державами ЄС, а також між часткою бенефіціарів і внеском ЄС у бюджет певної країни є відмінності щодо використання коштів фондів ЄС. У перших державах – членах ЄС (за винятком Греції та Іспанії) кошти зі структурних фондів ЄС використовуються в основному для інноваційної діяльності та конкурентоспроможності, сприяння діяльності (у тому числі розвитку співробітництва між університетами і промисловістю), у той час як у нових державах-членах їх використання різноманітніше: починаючи з науково-дослідної діяльності університетів і підготовки наукових кадрів до створення базових інфраструктур для наукових досліджень та інновацій, а також для заохочення інноваційної діяльності та конкурентоспроможності підприємств.

Існує відмінність також між старими та новими державами ЄС у розмірі внесків структурних фондів ЄС на науково-дослідну діяльність. Так, у старих державах – членах ЄС відносні розміри внесків структурних фондів на науково-дослідну діяльність, як правило, дуже невеликі порівняно із загальнонаціональними ресурсами, що виділяються на науково-дослідну та інноваційну діяльність (за винятком Греції та Іспанії, де фінансування структурних фондів відіграє значну роль). У нових державах – членах ЄС структурні фонди відіграють значну роль у проведенні реформ і перебудові системи наукових досліджень та інноваційного розвитку.

Прийняття програмних документів, які встановлюють пріоритети і допомагають у координації політики для ефективної її реалізації, стало звичайною практикою в усіх державах – членах ЄС. У деяких

країнах приймаються замість стратегії або разом з нею національні плани науково-дослідної та інноваційної діяльності, які використовуються в якості інструмента для встановлення пріоритетів, бюджетних асигнувань та ведення переговорів. Зазначені документи зазвичай включають: 1) опис ситуації в країні щодо розвитку науково-дослідної та інноваційної сфери; 2) цілі і пріоритети; 3) основні програми щодо проведення фундаментальних досліджень, розробок, програм трансферу технологій, розвитку інноваційної інфраструктури, людських ресурсів із зазначенням механізмів реалізації та схем фінансування; 4) програми в галузевих сферах, таких як охорона здоров'я, технології безпеки, нові матеріали, технології у сфері енергетики, технології, пов'язані з довкіллям, інформаційні та комунікаційні технології, аерокосмічні технології, нанотехнології тощо; 5) інтернаціоналізацію досліджень, внесок та участь у європейських і міжнародних програмах досліджень; 6) механізм координації політики та реалізації національного плану; 7) у деяких випадках регіональні плани; 8) суми фінансування та його розподіл на виконання програм; 9) визначення змін до законодавства, котрі необхідно ухвалити (до бюджету, податкового, кредитного законодавства); 10) механізм моніторингу виконання національного плану, індикатори, за якими ведеться спостереження, порядок оцінки результатів тощо.

Нині лідером серед європейських країн щодо розвитку інновацій є Швеція, яка першою розробила стратегію інноваційної політики ще у 2004 р. і на сьогодні має найсприятливіші умови формування інноваційних можливостей для підприємств малого та середнього бізнесу [4, р. 24].

Законодавство держав – членів ЄС у сфері інноваційної діяльності та досліджень має свої особливості. Так, у більшості держав-членів акти законодавства у визначеній сфері не утворюють консолідовану правову систему чи спеціально визначену галузь регулювання. Існуючий стан справ є результатом заходів, що здійснюються національними урядами країн у відповідь на національні чинники (рівень економічних показників, підприємницьке середовище тощо) або зовнішні чинники (конкуренція, передовий досвід інших країн, регламенти ЄС тощо). Такі країни приймають зазвичай закони у певних галузях, таких як трансфер технологій, діяльність університетів тощо. В окремих країнах, переважно нових членах ЄС, законодавчі акти з визначеної тематики мають комплексний характер і направлені на всебічну адаптацію національного законодавства до законодавства ЄС, відповідно до політичних та правових вимог ЄС, і заповнення існуючих прогалин у національній правовій системі.

Спільною ж для всіх держав – членів ЄС є наявність законодавчого закріплення різноманітних податкових пільг для проведення досліджень та розвитку інноваційної діяльності на підприємствах, а також для нових інноваційних компаній.

Основними видами законодавчих актів у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності в країнах є законодавство щодо:

- діяльності університетів та інших закладів вищої освіти;
- трансферу технологій та знань;
- охорони прав інтелектуальної власності;
- державної підтримки науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств.

1. Особливості законодавчого регулювання діяльності університетів.

Питання вищої освіти в ЄС, сформовані національними системами різних країн, суттєво відрізняються між собою. Європейська комісія зазвичай видає необов'язкові рекомендації з цього питання та діє у якості помічника в зазначеному напрямі. Кажучи загально, широкі регламенти ЄС у секторі освіти не здійснюють значного впливу на національні структури.

Усі країни мають деталізоване законодавство, яке стосується правового статусу, організації діяльності, фінансування, кар'єрного зростання в університетах і вищих навчальних закладах. Законодавство у сфері освіти в університетах у ЄС часто містить елементи, пов'язані з управлінням науковими дослідженнями і розробками, трансфером технологій, правом інтелектуальної власності, патентами тощо.

Найчастіше університети належать до державного сектору, в якому активно впроваджується та розвивається модель європейського трикутника знань, що заснована на фундаментальних і прикладних дослідженнях, які органічно пов'язані з інноваційним розвитком та навчанням. Ця модель є основою при створенні мережі дослідних університетів у Європі та Європейського інституту технологій. Деякі країни мають приватні університети, які виконують дослідження поряд з державними університетами. Прикладом таких країн є Болгарія, Кіпр, Естонія, Угорщина, Італія, Латвія, Литва та Португалія.

Останнім часом спостерігається тенденція до автономії університетів у своїй діяльності, оскільки здатність університету адаптуватись до викликів та змін, що проходять на глобалізованих ринках освітніх послуг, та реагувати на зміну попиту значно залежить від ступеня наданої університету автономії. Так, в Естонії, Греції, Угорщині та Сполученому Королівстві університети користуються досить високим рівнем автономії, така ж тенденція і в Данії,

Франції, Португалії, Словаччині і Латвії. Існує твердження, що автономія дозволяє університетам поглиблювати контрактні відносини з приватним сектором і в кінцевому підсумку сприяє посиленню взаємозв'язків між наукою і промисловістю [4, р. 24]. Найконкурентніші університети світу, згідно з рейтингами авторитетних міжнародних організацій, є саме автономними навчальними закладами.

Деякі країни (Данія, Латвія, Франція, Сполучене Королівство) прийняли законодавчі акти з регулювання досліджень та розвитку інновацій у вищих навчальних закладах. Ці акти головним чином спрямовані на регулювання державного сектору досліджень. Такі законодавчі акти включають норми щодо людських ресурсів і кар'єри, управління сектором досліджень та інновацій, створення спеціалізованих органів і рад, акредитації або критеріїв для реєстрації науково-дослідних установ, принципів державного фінансування наукових досліджень, порядку оцінки результатів досліджень, охорони та використання результатів науково-дослідних робіт, принципів співпраці між державними дослідницькими центрами та приватним сектором тощо. Так, у Франції Закон щодо інновацій і досліджень 1999 р. [5] спочатку визначав відносини щодо таких напрямів: мобільності людських ресурсів між науково-дослідним і бізнес-сектором, співпраці між державними дослідницькими центрами і підприємствами, фінансування та створення університетами інноваційних підприємств. А Закон із наукових досліджень 2006 р. [6] передбачив створення Вищої ради з науки і технологій та посилив повноваження існуючого Національного агентства з досліджень, яке стало державною установою. Закон також надав нові правові інструменти для заохочення співробітництва між науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами. Саме в цьому контексті проводитиметься оцінка наукових досліджень та ефективності вищої освіти.

2. Законодавство у сфері трансферу технологій та знань.

Регулювання трансферу технологій та знань передусім закріплено на рівні ЄС та здійснюється у трьох напрямках:

1) визначення умов укладання договорів про надання патентних ліцензій, ліцензій на використання ноу-хау антимонопольним законодавством, що діє в ЄС з 1962 р. і на цей час регулюється Регламентом Комісії ЄС № 772/2004 від 27 квітня 2004 р. про застосування ст. 81 (3) Договору щодо категорій угод про передачу технологій;

2) формування інфраструктури трансферу технологій у державах-членах [7];

3) запровадження системи заходів щодо посилення в ЄС трансферу знань.

На національному рівні деякі країни ЄС, такі як Франція, Чехія, Данія, Швеція, Люксембург, Нідерланди, Угорщина, Бельгія, Данія, прийняли законодавство, яке робить обов'язковим для університетів та державних науково-дослідних організацій співпрацювати з приватним сектором та суспільством з метою покращення трансферу технологій і з метою зробити його постійним політичним та оперативним пріоритетом. Так, наприклад, у Данії Закон про передачу технологій державними науково-дослідними установами дозволяє університетам та галузевим науково-дослідним установам створювати товариство з обмеженою відповідальністю, яке відповідає за передачу знань/технологій до приватного сектору. Компанії мають підтримувати комерціалізацію прав інтелектуальної власності, і вони мають бути співвласниками наукових парків, інкубаторів та спін-офф компаній [4, р. 37].

В Угорщині за схемою «Підтримка науково-дослідної діяльності, орієнтованої на ринок» передбачається зміцнити діяльність кооперативних дослідницьких центрів та регіональних центрів знань в університетах. Зазначені центри створюються із залученням державного фінансування з метою посилення співробітництва між науково-дослідними організаціями, які фінансуються державою, та фірмами. Ці організації беруть участь у спільних дослідженнях і в розробці комерційно успішних продуктів.

Менша кількість країн використовує законодавство, яке регулює передачу знань у більш загальному плані (Фінляндія, Латвія, Польща, Литва).

3. Охорона прав інтелектуальної власності.

Суттєва увага в державах – членах ЄС приділяється питанням охорони прав інтелектуальної власності на всіх етапах інноваційного циклу. Спеціальні акти щодо сприяння охороні інтелектуальної власності, іноземному патентуванню, податковому стимулюванню використання винаходів ухвалено у Польщі, Ірландії, Фінляндії, Угорщині, Греції, Австрії, Італії, ФРН, Кіпрі, Португалії, Чехії, Болгарії, Франції, Австрії та інших країнах.

Так, наприклад, в Австрії програма «Юніінвент» [8], спрямована на забезпечення охорони прав інтелектуальної власності та комерціалізацію в університетах, регулює наступні питання: фінансування утворення в університетах офісів із питань інновацій, фінансування оцінки винаходів, управління процесом патентування, маркетингу винаходів, управління патентним активом, розробки дослідних зразків, підвищення кваліфікації науковців із питань охорони інтелектуальної власності та здобуття кваліфікації агентів з питань інновацій.

У багатьох країнах, зокрема Чехії, Польщі, Австрії, ФРН підтримка патентної охорони винаходів здійснюється через програми фінансування досліджень і розробок.

Важливим стимулом для розвитку інтеграційних процесів у сфері інтелектуальної власності в рамках Євросоюзу стала розроблена в практиці Суду ЄС доктрина «вичерпання патентних прав». Її суть полягає в тому, що володар прав на продукти інтелектуальної діяльності не може використовувати національне законодавство про інтелектуальну власність, щоб перешкодити експорту або імпорту цих продуктів і тим самим обмежити не тільки сферу дії принципів вільного руху товарів і послуг, а й конкуренцію в ЄС [9].

4. Державна підтримка науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств.

У більшості держав – членів ЄС питанням фінансування науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств приділяється велика увага як одному з основних чинників стимулювання інновацій, при цьому малі і середні інноваційні підприємства в цілому розглядаються на рівні ЄС і в країнах – членах Співтовариства як одна з форм проміжної інфраструктури між державним науково-дослідним сектором і великими промисловими фірмами, і їх підтримка є одним з основних напрямів державної інноваційної політики у всіх країнах ЄС.

Для систематизації заходів сприяння інноваційному розвитку за ознаками їх цільової спрямованості і формами фінансування експерти Європейської комісії використовують тривимірну модель. Перший вимір включає в себе різні форми підтримки: пряме фінансування досліджень і розробок (зазвичай воно передбачено для витрат на патентування, проведення експертизи, придбання нових технологій), непряме податкове стимулювання та інші «нефінансові» інструменти, наприклад полегшення доступу до консультаційних та брокерських послуг. Другий вимір представляє інструменти, призначені для стимулювання наукових досліджень і розробок та/або інноваційної активності в цілому. Третій – орієнтує використовувані інструменти на конкретні суб'єкти науково-дослідної діяльності приватної (приватні фірми, наукові центри та ін.), державної (університети, інститути та ін.) і змішаних форм власності.

Прийчини розходження в підходах до застосування інструментів підтримки інноваційного процесу в різних країнах ЄС визначити непросто, оскільки необхідно враховувати безліч різних чинників, таких як особливості національної культури та історії, сучасного економічного становища, які впливають на прийняття політичних рішень. Однак можна виді-

лити декілька факторів, які можуть допомогти зрозуміти ці причини. У країнах з рівнем науково-технологічного розвитку більш низьким, ніж у середньому по ЄС, як правило, застосовуються заходи загального характеру, що дозволяють підтримувати широке коло напрямів у всіх секторах економіки. У цьому випадку уряди орієнтуються на заходи фіскального (податкового) стимулювання, які відрізняються тим, що дозволяють ринку та його учасникам самостійно вирішувати, які галузі економіки необхідно розвивати. Прикладом є такі країни, як Португалія чи Іспанія, в яких фіскальні стимули застосовуються по відношенню до всіх компаній, які беруть участь в інноваційному процесі, незалежно від розміру компанії або сектору економіки.

У країнах з традиційно високим рівнем науково-технологічного розвитку (Швеція, Фінляндія, Німеччина) пріоритетне значення приділяється заходам прямої фінансової підтримки, що дозволяє державі визначати, який сектор економіки або які технології необхідно розвивати в першу чергу. На відміну від заходів непрямого стимулювання, фінансова допомога має цільовий характер і застосовується по відношенню до компаній, що здійснюють визначені урядом види діяльності.

Законодавство про державну підтримку науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств у різних країнах ЄС встановлюється за такими типами законодавчих актів або комбінації з них, як:

- загальне рамкове законодавство;
- різні акти, створені на основі спільного плану політики/стратегії;
- конкретні заходи, передбачені в бюджетному законодавстві.

Загалом фінансові механізми підтримки інноваційної діяльності підприємств у ЄС максимально зорієнтовані на реалізацію інноваційного потенціалу європейського підприємництва.

Висновки. У державах – членах ЄС законодавство у сфері наукових досліджень, розробок та інновацій регулюється набором інструментів і заходів: національними стратегіями і/або планами у сфері

наукових досліджень, розробок та інновацій, законодавством про науково-дослідний сектор і діяльність університетів, законодавством про трансфер технологій, податковим законодавством та щорічним законодавством про бюджет, законодавством про засоби державної фінансової підтримки й іншими засобами стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності.

Визначальною для активізації інноваційного розвитку країн ЄС є розбудова висококонкурентних університетів, які здатні акумулювати та примножувати власний інтелектуальний потенціал і формувати інтелектуальний капітал нації, а також сприяти системній інтеграції освіти і науки та трансферу технологій у виробництво і на цій основі забезпечувати міжнародні конкурентні переваги для країни в цілому.

Зосередження інноваційної діяльності в окремих університетах принципово змінює статус цих інституцій на глобальному ринку освітніх послуг та високотехнологічної продукції, перетворюючи їх на ключових суб'єктів глобальної інноваційної мережі. Цілком виправданою для України є розробка стратегії створення університетів світового класу. Вищі навчальні заклади України, які вже мають статус дослідницьких, можуть скласти конкурентний потенціал вищих навчальних закладів і за активної участі держави ввійти до рейтингу найконкурентніших університетів Європи.

У більшості держав – членів ЄС питанням фінансування науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств приділяється велика увага як одному з основних чинників стимулювання інновацій. Для України проблема фінансової підтримки інноваційної діяльності є більше ніж нагальною. Використовуючи досвід країн ЄС, необхідно сформувати систему фінансування інноваційних процесів з усіх можливих джерел, спрямовуючи їх у дослідження і галузі, які в найближчі десятиліття могли б перевести Україну з аутсайдерів інноваційного розвитку в лідери. При цьому найнеобхіднішим практичним кроком є стимулювання українського приватного сектору до вкладення у власні наукові дослідження та розробки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) шляхом європейської інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gov.lica.com.ua/b_text.php?base=1&id=200656&type=3.
2. Угода про асоціацію з ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).
3. Андрощук Г. О. Інноваційна політика Європейського Союзу / Г. О. Андрощук, Р. Є. Еннан // Наука та інновації. – 2009. – Т. 5, № 5. – С. 85–97.
4. Legal regulation of innovation activity in the European Union and EU member-states. – EU Enhance Project Innovation Strategies, Policies and Regulation in Ukraine. 2011. – 532 p.

5. Loi sur l'innovation et la Recherche du 12 juillet 1999 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000759583&dateTexte=&categorieLien=id>.
6. Loi de programme pour la Recherche No. 2006–450 of 17/04/2006. – Innovation Policy: European Benchmarking for Ukraine 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kneu.edu.ua/userfiles/our_partners/gudrun/2_EN.pdf.
7. Капіца Ю. М. Правове регулювання передачі технологій в Європейському Союзі / Ю. М. Капіца // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Міжнародні відносини. – 2009. – № 37. – С. 63–66.
8. Universities Act 2002. Patent Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uniinvent.at>.
9. Бочарова Н. Права інтелектуальної власності ЄС. Гармонізація з національним законодавством [Електронний ресурс] / Н. Бочарова. – Віче. – 2006. – № 13. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/278/>.

Е. А. ГОНЧАРЕНКО

ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ГОСУДАРСТВАХ – ЧЛЕНАХ ЕС

В статье рассмотрены особенности законодательного обеспечения научно-технической и инновационной деятельности в государствах – членах ЕС. Сосредоточено также внимание на национальных стратегических программах в сфере науки и инновационных технологий, проанализированы их задачи, приоритетные направления деятельности и инструменты для их воплощения, рассмотрена специфика финансирования программ инновационного развития и оценены возможности, которые предоставляют такие программы. Подчеркнута необходимость критического осмысления опыта стран ЕС для инновационного развития науки и технологий в Украине.

Ключевые слова: научно-техническая и инновационная деятельность, инновации, государство – член ЕС, национальная стратегическая программа, законодательство ЕС.

O. A. GONCHARENKO

LEGISLATIVE FRAMEWORK OF SCIENTIFIC-TECHNICAL AND INNOVATION ACTIVITY IN THE EU MEMBER STATES

Problem setting. Since 2004 the course of European integration and the creation of a highly developed country with a competitive economy was fixed in Ukraine. June 27, 2014 Ukraine endorsed an Association Agreement with the EU to confirm its European choice, to promote reforms and to adapt national legislation to the EU. And January 12, 2015 President of Ukraine countersigned a decree «On the Strategy of Sustainable Development «Ukraine-2020», the main goal of this Strategy defined as achieving European living standards and decent place in the world for Ukraine. Therefore, it would be appropriate to use the experience of the Member States to formulate the national legislation in scientific-technical and innovation field and to optimize the state policy in this area.

Analysis of recent research and publications. The issues of EU innovation policy, and, particularly, special aspects of EU countries legislation in scientific-technical and innovation fields, and the influence of the EU legislation on the development of national law in the Member States have recently been the subject of researches of many legal scholars. In particular, Yu. Kapitsa, D. Zadyhaylo, Yu. Atamanova, S. Bereslavskiy, G. Androschuk, R. Ennan, B. Malicki, I. Silchenko, K. Shabbazyanyan and others.

Target of research. The aim of the publication is to analyze the laws of the Member States in scientific-technical and innovation fields to use this experience in the formation and implementation of relevant national legislation considering current economic and geopolitical challenges.

Article's main body. The author examined features of legislative framework of scientific-technical and innovation activity in the EU Member States, based on the analysis of legislation concerning with: – activities of universities and other higher education institutions; – technology and knowledge transfer; – intellectual property protection; – state support for research and innovation activity. This article focused attention on the national strategic programs in science and technology innovations fields, analyzed their objectives, priorities and tools for their implementation, examined the specificity of innovative programs financing and assessed possibilities provided by these programs.

Conclusions and prospects for the development. Member States legislation on research and development and innovation regulated by set of tools and measures: national strategies and/or plans in research and development and innovation fields, legislation on the research sector and the universities activity, legislative on technology transfer, tax legislation and the annual budget legislation and legislation on the means of state financial support and other incentives for scientific-technical and innovation activity.

Building of highly competitive universities that can accumulate and increase their own intellectual potential and generate intellectual capital of the nation, that can facilitate system integration of education, science and technology

transfer and, on this basis, can provide international competitive advantages for the country – is the determinant for EU innovative development activization. The focus on innovation in some universities fundamentally changes the status of these institutions at the global educational market and high-tech products market, making them key players in global innovation network. It is justified for Ukraine to develop the strategy of world-class universities. Higher educational institutions of Ukraine with the «research» status can make a competitive potential of higher educational institutions and with state support will enter to the rating of most contested universities in Europe.

In most Member States the question of R&D and innovation activity financing received much attention as one of the main factors of innovation stimulating. Problem of financial support for innovation is urgent for Ukraine. Using the EU experience, we should forming a system of financing the innovative processes, directing all the funding at the industries that in coming decades could help to transfer Ukraine from outsiders of innovative development to leaders. And the most necessary practical step at this way for this is to encourage the Ukrainian private sector investment in their research and development.

Key words: scientific-technical and innovation activity, innovation, the EU Member State, national strategic program, the EU legislation.